Epreuve écrite

Examen de fin d'études secondaires 2013

Section: A, B, C, D, E, F, G

Branche: Latin

Numéro d'ordre du candidat

TEXTE CONNU (30 points)

Una est enim amicitia in rebus humanis, de cujus utilitate omnes uno ore consentiunt; quamquam a multis virtus ipsa contemnitur et venditatio quaedam atque ostentatio esse dicitur; multi divitias despiciunt, quos parvo contentos tenuis victus cultusque delectat; honores vero, quorum cupiditate quidam inflammantur, quam multi ita contemnunt ut nihil inanius, nihil esse levius existiment! Itemque cetera, quae quibusdam admirabilia videntur, permulti sunt qui pro nihilo putent. De amicitia omnes ad unum idem sentiunt, et ii qui ad rem publicam se contulerunt, et ii qui rerum cognitione doctrinaque delectantur et ii qui suum negotium gerunt otiosi, postremo ii qui se totos tradiderunt voluptatibus, sine amicitia vitam esse nullam, si modo velint aliqua ex parte liberaliter vivere.

Cicéron, De l'amitié, 86 (115 mots)

TEXTE INCONNU (30 points)

Comment concilier les principes et la réalité?

Dans le dialogue De otio aut secessu sapientis (Du loisir ou de la retraite du sage), Sénèque s'interroge sur la possibilité, pour le sage, de participer à la vie politique.

Interrogo¹ ad quam rem publicam sapiens sit accessurus. Ad Atheniensium, in qua Socrates damnatur [...]? In qua opprimit^o invidia virtutes? Negabis mihi accessurum ad hanc rem publicam sapientem. Ad Carthaginiensium ergo rem publicam sapiens accedet, in qua adsidua² seditio³ et optimo cuique infesta⁴ libertas est, summa aequi ac boni vilitas⁵, adversus hostes inhumana crudelitas, etiam adversus suos hostilis⁶? Et hanc fugiet.

Si percensere⁷ singulas⁸ voluero, nullam inveniam quae sapientem aut quam sapiens pati possit. Quodsi non invenitur illa res publica, quam nobis fingimus, incipit omnibus esse otium necessarium, quia, quod unum⁹ praeferri¹⁰ poterat otio, nusquam¹¹ est.

Si quis dicit optimum esse navigare°, deinde negat navigandum in eo mari in quo naufragia fieri soleant [...], hic me vetat navem solvere¹², quamquam laudat navigationem°.

Sénèque, Du loisir, VIII (32) (120 mots)

1 interrogo, as, are

2 adsiduus, a, um 3 seditio, onis, f

4 infestus, a, um + DAT

5 vilitas, atis, f

6 hostilis, e 7 percenseo, es, ere

8 singulas < res publicas>

singuli, ae, a

9 quod unum

10 praefero, -fers, -ferre aliquid alicui rei

11 nusquam

12 navem solvere

verbe composé à traduire au sens du verbe simple

continuellement présent, ininterompu

la révolte, le soulèvement hostile, ennemi, dirigé contre l'insignifiance, l'absence de valeur

hostile

passer en revue

un par un

construire: unum quod préférer qqch à qqch

nulle part

mettre à la voile, lever l'ancre